

Dalia Kanclerytė: "Filmai leido nustoti gedėti"

2011-01-24, 10:01 [Gražina JUODYTĖ](#)

Sausio 21 d. filmų kūrėja ir režisierė Dalia Kanclerytė Klaipėdoje pristatė jau šeštąjį savo sukurtą filmą "Vaiko širdis". Tai - motinų, auginančių vaikus, kurių mažutės širdelės nuo gimimo streikuoja, pasakojimai. Ta proga "Vakarų ekspresas" pakalbino autore, prašydamas bent kiek praverti sukurtų filmų "laboratorijos" duris.

Dalia, Tu įvairiose auditorijose jau esi pristačiusi sukurtus filmus "Pakūta mano meilė", "Misionierius", "Malonė", "Rožių lietus", "Dienos, nepanašios į kitas", "Vaiko širdis". Jie susilaukė išskirtinio dėmesio ir vertinimų. Netgi dokumentinių filmų kūrimo metrė Lietuvoje Janina Lapinskaitė Tave ragino kurti toliau. Mamų, išauginusių šešis vaikus, nedrįstame paklausti, kuris brangiausias. Bet Tavęs vis dėlto pasiteiraušiu, - kuris filmas Tau arčiausiai sielos ir širdies?

Kai imuosi kurti, gyvenu tik tuo filmu - nauja tema, į ją gilinuosi, tuo gyvenu. Ir kūrimo eigoje tą filmą myliu labiausiai. Ir kai jį išleidžiu gyventi, - jaudinuosi: kaip jį sutiks žmonės, kokius pėdsakus tas filmas paliks žiūrėjusiųjų širdyse ir protuose? Juk labai norisi, kad tavo iščiūčiuotą filmo pavidalu vaikelį pamiltų ir kiti. Na, ir kai tas filmas iškeliauja, jis nebe mano. Jis pradeda savo gyvenimą. Ir tuomet jį "paleidi". Visiškai. Jeigu prisirištum, suaugtum su juo, kito nebepajėgtum nei imtis, nei sukurti.

Tačiau "Pakūta mano meilė" vis dėlto man yra brangiausias, nes nuo jo viskas prasidėjo.

Gal jis Tau brangus dar ir dėl to, kad jame išsakei bent dalį gėlos dėl prieš 17 metų žuvusio sūnaus Roko?

Taip, greta kitų filmo herojų atvėriau ir savo negyjančią žaizdą, dalijausi savo gėla. Su filmu važinėjau po Lietuvą ir pristatymuose stovėjau dvasiškai nuogut nuogutėlė. Ir vyko stebuklai - prieš mane apsinuoginusią savo širdis vėrė žiūrovai, pasakodami savo išgyvenimus, nebūtinai susijusius su vaikų mirtimi ar žūtimi. Kai pats atsiveri, kiti nebebijo kalbėti su tavimi apie dalykus, kurie skaudina, žeidžia. Juk mes gyvename labai paviršutinišką gyvenimą, kuriame užsidengiame pačiomis įvairiausiomis kaukėmis - cinizmo, abejingumo, bravūriškumo. Dažniausiai tik tam, kad nuslėptume, kokie esame sužeisti ir pažeidžiami - žodžiu, žvilgsniu. Jau nekalbant apie fizinį ar dvasinį terorą. Viename mažame kaime, kuriame buvo demonstruojamas filmas, išidėmėjau gražią moterį. Tikrai ne gražuolę, bet kerėjo jos žvilgsnis - švelnus, motiniškas. Kažkodėl labai panorau ją pakalbinti. "Mano trys vaikai žuvę", - pirmomis pokalbio minutėmis prisipažino... Sulyginau trigubą jos gėlą su savąja. Išdavystės, palikti vaikai, žmonos. Mes visi tai išgyvename. Ir tik išgyvenę viską iki gelmės nuo tos gėlos atsirišame. "Pakūta mano meilė" tiesiog man leido nustoti gedėti... Džiaugiuosi gyvenimu, nes gėla jau nebėra mano gyvenimo centras. Skausmas yra apgaubtas. O jį "įvilkti" padėjo ir Dievas. Vienas

pats žmogus yra bejėgis išlipti iš tokio sukrėtimo bedugnės. Aš dabar ir sau, ir visam pasauliui galiu pasakyti - esu laiminga...

O ką Tau asmeniškai reiškia sukurtasis filmas "Misionierius"?

Tai kitoks, visiškai kitoks filmas. Man pačiai pirmiausiai reikėjo susivokti, kodėl vokiečiai iš Bavarijos tarsi nei iš šio, nei iš to keturiolika metų gyveno mažame Žemaitijos kaimelyje Tūbausiuose. Per tuos metus misionierius pakeitė ne tik kaimo veidą, bet ir jame gyvenančiųjų veidus ir netgi tokius neapčiuopiamus "daiktus" kaip sielos. Gilinausi į Tėvo Leopoldo pasaulėjautą. Ir bandžiau įsijausti, ką reiškia kitos tautybės žmogui gyventi tarp mūsų. Nepaisant visokių peripetijų, dovanoti save kitiems. Be atodairos, be jo didžios veiklos įvertinimo. O jis buvo - visas kaimas raudėjo, kai Tėvas Leopoldas pagaliau susiruošė grįžti į tėvynę.

Žinau, kad Tėvas Leopoldas į Kretingą atvyko brolio pranciškono Benedikto kvietimu.

Taip, kai broliui Benediktui studijuojant Vatikane buvo patikėta misija atkurti pranciškonų provinciją Lietuvoje, jis pakalbino Tėvą Leopoldą atvykti į Lietuvą tą misiją padėti realizuoti. Ir Tėvas Leopoldas labai daug kuo prisidėjo, kad pranciškonai atgimė. O Tūbausiuose nebuvo nuolatinio dvasininko. Tėvas Leopoldas išvažiavo ten dirbti laikinai. O išbuvo, kaip minėjau, keturiolika metų... Nuo filmo "Misionierius" jau taip pat esu "atsikabinusi". Jis gyvena savo gyvenimą, nes yra paklausus. Tegul ir ne pačiuose didžiausiuose kino teatruose, - kaimuose, miesteliuose žmonės jį žiūri. Ir, viliuosi, Tėvo Leopoldo veikiami savo sielose pastato jei ne katedras, koplyčias - tikrai.

Dalia, o kaip taip nutinka, kad žiūri Tavo filmą "Rožių lietus" ir tarsi išgyveni katarsį. Teksto beveik nėra. Visas filmo "koncentratas" - žmonių veidai, jų nuotaikos, emocijos, jų apsiėjimas su bažnyčios mokytojos Teresėlės iš Prancūzijos palaikais, kurie buvo vežiojami po visą Lietuvą. Kaip Tu manai, kuo veikia šitas filmas?

Aš tuo filmu taip pat gyvenau ir buvau jį įsimylėjusi. Man atrodo, kad toji meilės dvasia ir persiduoda žiūrintiems filmą.

O dokumentinį filmą "Malonė" Tu kūrei toli nuo Lietuvos - Kanadoje. Kas Tave į šią šalį nubloškė?

Lietuvos pranciškonų istorija. Kai Antrasis pasaulinis karas Lietuvą padalino į tris dalis - Sibiras, Vakarų pasaulis ir tarybinė Lietuva, iš jos spėję pabėgti pranciškonai susitelkė JAV. O iš šios šalies pradėjo važinėti į Kanadą, kurioje telkėsi nemažai emigravusių lietuvių. Tikinčių lietuvių, suvokusių, kad be bažnyčios jie neišgyvens svečioje šalyje. Tai štai pranciškonai ėmėsi misijos tenkinti tėvynainių lūkesčius ir viltis. Filme naudoju daug dokumentinės medžiagos - pirmosios mišios, pranciškonų laikytos miesto kino teatre, žemės perkasimo prieš pradėdant statyti bažnyčią ir vienuolyną ceremonija, į kurią lietuviai traukė su tėvynėje uždraustomis trispalvėmis. Tai pranciškonai padėjo išsaugoti lietuvių šioje šalyje, tai pranciškonai čia sukūrė ir subūrė stiprų dvasinį ir kultūros centrą, kuris padėjo lietuviams įveikti Tėvynės nostalgiją ir atlaikyti skaudžius likimo smūgius.

Regis, pranciškonų veiklos istoriją už Atlanto ketini tęsti?

Dabar jau ruošiuosi pradėti montuoti filmą apie brolius pranciškonus Placidą ir Prancišką, gyvenančius JAV. Jie jau labai garbaus amžiaus. Skubėjau juos filmuoti, kalbinti. Bet daugiausiai filme turbūt "kalbės" jų atlikti darbai, kurie yra tiesiog neįkainojami. Kol kas filmas dar bevardis...

Tavo filmus pasižiūrėti pageidauja daugelis klaipėdiečių, vertinančių ne tik jų stilišką, bet ir tą gėrį, kurį jie skleidžia. Gal Tavo planuose atsirastų vietelė filmų retrospektyvai?

O kodėl gi ir ne... Jaučiu, kad mūsų pokalbis ritasi į pabaigą. Tai štai ką norėčiau pasakyti: nebūtų Pakutuvėnų, nebūtų brolio pranciškono Gedimino su jo suformuota filmų studija, kažin ar būtų atsiradę ir tie filmai. Tai brolis Gediminas mane pakvietė apsigyventi Pakutuvėnuose, kai pasimirė mano mama. Jis tuomet, prieš penkerius metus, sakė: "Tu įpratusi gyventi su žmonėmis - mama, tėvu, broliu, paskui vyru, sūnumi. O dabar tavo namai ištuštėję. Pakutuvėnuose būsi vėl tarp žmonių." Ir aš išvažiavau. Per penkerius metus gyvenimo ten ir atsirado filmų "derlius", sudėliojau nemenkesnes kūrybinių vakarų puokštes, su jomis, talkinant saksofonininkui Petriui Vyšniauskui, kitiems muzikantams, apvažiavau dalį Lietuvos. Pakutuvėnuose suvokiau: dvasinis gyvenimas labai svarbus. Jeigu jis nevyksta, niekas kitas nevyks. Ir už visą tą suvokimą dėkoju Kūrėjui ir broliams pranciškonams, padėjusiems man dvasiškai sutvirtėti ir vėl išmokti džiaugtis, kad gyvenau.